

برنامه حذف مالاریا در جمهوری اسلامی ایران

اداره کنترل بیماریهای منتقله توسط ناقلین
بهمن ۱۴۰۲

اهداف کلان و اختصاصی برنامه

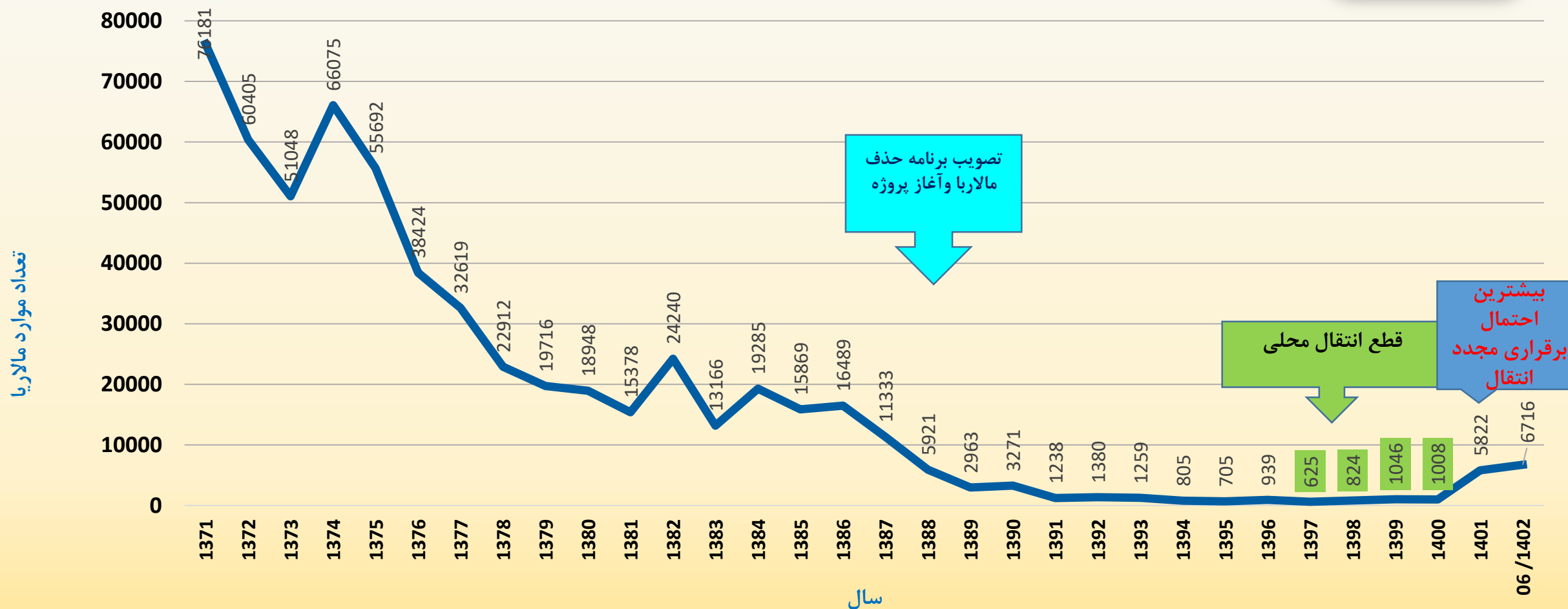
چشم انداز: ریشه کنی مالاریا

هدف اصلی: نگهداشت شرایط عاری از انتقال مالاریا و جلوگیری از بازگشت مالاریا

اهداف اختصاصی

- به حداقل رساندن خطرات استقرار مجدد انتقال مالاریا (کاهش آسیب پذیری)
- پایداری و حفظ عملکرد بالای سیستم بهداشتی برای مدیریت موثر خطر ایجاد مجدد انتقال مالاریا
- تقویت و تداوم برنامه مبارزه با مالاریا در خدمات بهداشت عمومی کشور

روند موارد مالاریا در ایران ۱۳۷۱-۱۴۰۲

آخرین وضعیت مالاریا در کشور

افزایش تعداد موارد بیماری در کشور به دنبال:

- ۱- تغییرات آب و هوایی و بارندگی های سیل آسا در استان های مجاور پاکستان و افزایش ظرفیت انتقال مالاریا
- ۲- تغییر الگوی تجمعات انسانی و افزایش اقامت ایرانیان در نقاط صفر مرزی جنوب شرق کشور جهت مبادلات سوخت
- ۳- افزایش ابتلا در سایر استان های کشور به واسطه مسافرت های شغلی به استان سیستان و بلوچستان (نیروهای نظامی، کارگران فصلی و رانندگان درگیر حمل سوخت در مرزها)

۵۶۷۷ مورد در سال ۲۰۲۲ گزارش گردید

وضعیت مالاریا از سال ۲۰۱۱ الی ۲۰۲۲ به تفکیک نوع انتقال

مقایسه وضعیت سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰

کل موارد مالاریا: حدود ۵/۵ برابر افزایش داشته است.

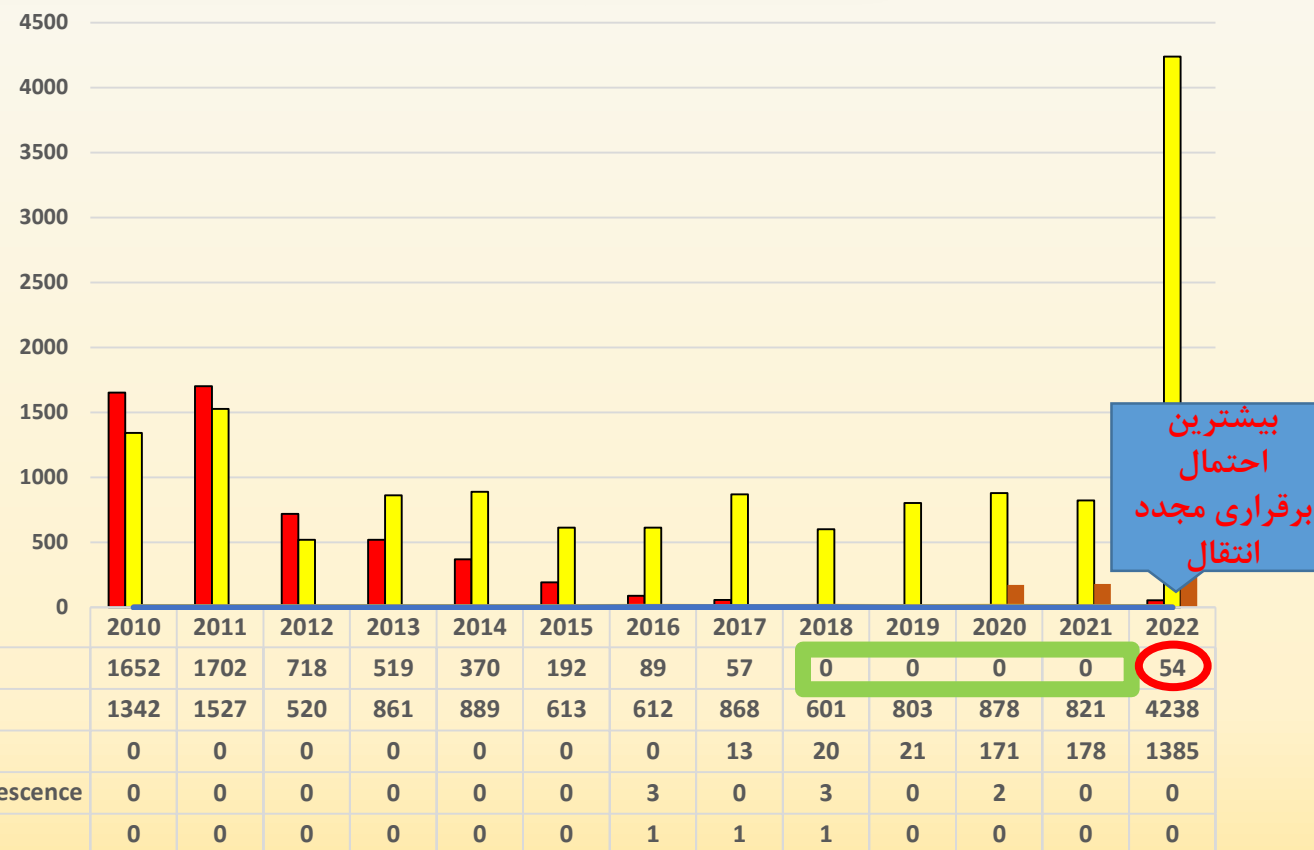
✓ موارد انتقال از وارده (نسل اول انتقال محلی بیماری، حدود ۷ برابر شده است.

خطر:

✓ برقراری نسل دوم انتقال محلی

✓ بازگشت و استقرار مالاریا

✓ شکست برنامه حذف مالاریا

موارد مالاریا به تفکیک گونه انگل در سال های ۱۳۹۵ الی ۱۴۰۱

مقایسه سال ۱۴۰۱ نسبت به
سال ۱۴۰۰:
✓ تعداد موارد فالسیپارم
۹ برابر

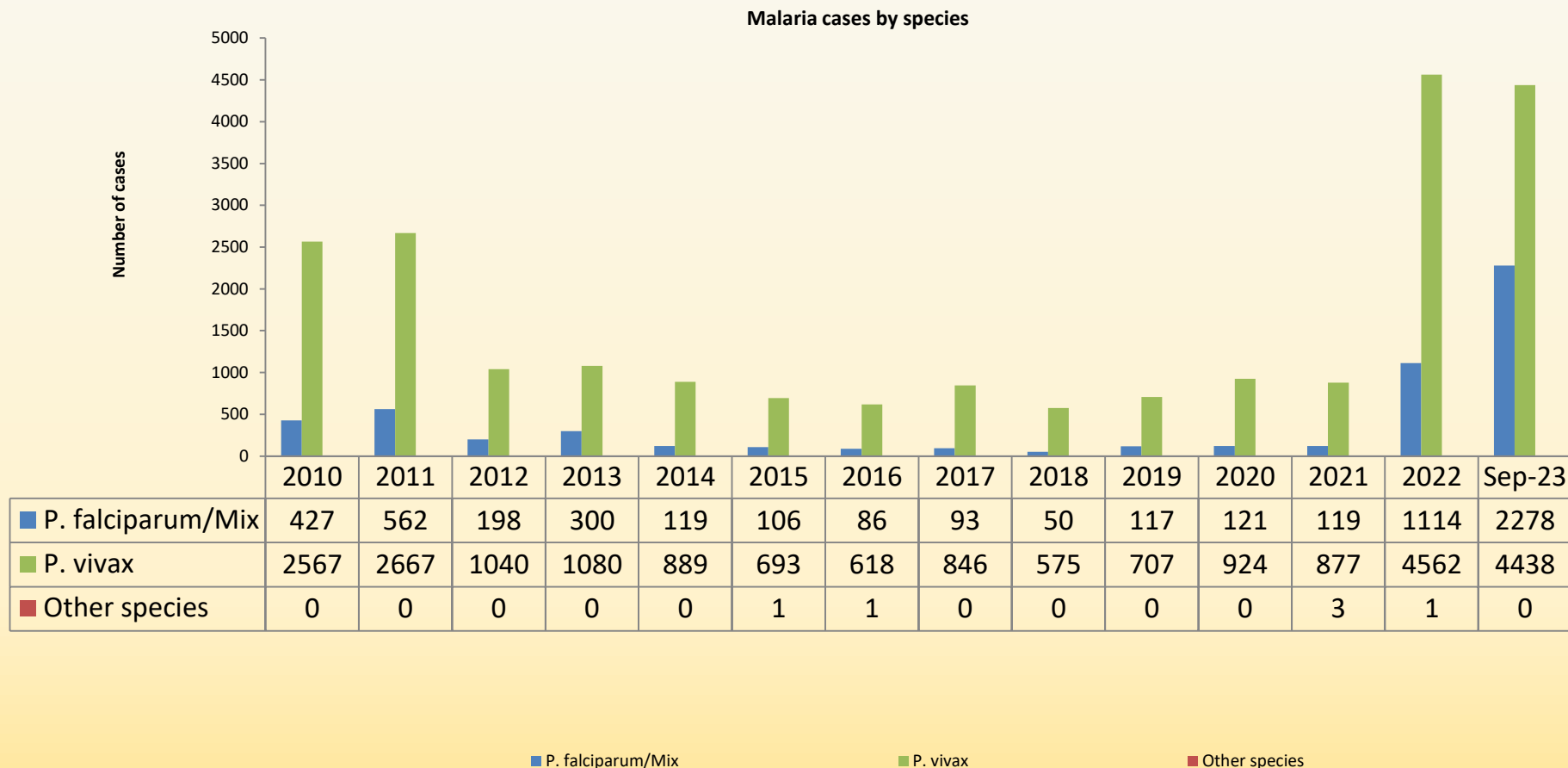
خطر:

✓ ابتلا به مالاریای سخت
✓ مرگ ناشی از مالاریا

✓ تعداد موارد ویواکس
۵ برابر

خطر:

✓ عود موارد و برقراری
چرخه انتقال

اهم فعالیتهای برنامه حذف مالاریا از سال ۱۴۰۱ تا ۹ ماه اول سال ۱۴۰۲

- برگزاری سه کارگاه منطقه ای مدیریت برنامه حذف مالاریا در دانشگاه های علوم پزشکی فارس (۵-۷ شهریور)، همدان (۱۸-۱۶ مهرماه و تهران (۲۲-۲۰ آذرماه) با حضور ۶۳ نماینده از دانشگاه های علوم پزشکی کشور در سال ۱۴۰۲
- تدوین پروتکل اجرایی آزمون عملکرد تشخیص میکروسکوپی مالاریا (Proficiency Test) در ۲۳ دانشگاه علوم پزشکی کشور و هماهنگی جهت اجرای برنامه از اواسط دی ماه سال جاری
- بازدید و ارزیابی مدیر برنامه مالاریا منطقه EMRO سازمان جهانی بهداشت از برنامه در سال ۱۴۰۲
- برگزاری جلسات آموزشی و بازآموزی در زمینه های کنترل ناقلین و حشره شناسی مالاریا، ARC GIS و ... بصورت مجازی سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

اهم فعالیتهای برنامه حذف مالاریا از سال ۱۴۰۱ لغایت ۱۰ ماهه سال ۱۴۰۲

- بازدید های دوره ای از برنامه حذف مالاریا در دانشگاههای علوم پزشکی و مناطق مرزی پرخطر (بیش از ۱۰۰ بازدید از دانشگاههای علوم پزشکی)
- تامین و تدارک منابع و لجستیک مورد نیاز برنامه حذف عمدتاً با حمایت سازمان جهانی بهداشت (RDTs ، حشره کش مناسب ، دستگاه ترمال فاگ ، پشه بند ، پمپ سمپاش و)
- اجرای اقدامات کنترل ناقلین در کانون های آسیب پذیر انتقال مالاریا از قبیل سمپاشی و لارو کشی و بهسازی محیط با رعایت استاندارد های بین المللی و با توجه به برنامه مدیریت مقاومت به حشره کش ها

اهم فعالیتهای برنامه حذف مالاریا از سال ۱۴۰۱ لغایت ۱۰ ماهه سال ۱۴۰۲

- برگزاری دو دوره تعیین صلاحیت تشخیصی میکروسکوپی مالاریا در سطح ملی (National Competency Assessment) در شهرستان های هرمزگان و چابهار سال ۱۴۰۱
- برگزاری دوره بازآموزی تشخیص میکروسکوپی برای کارشناسان آزمایشگاه- سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲
- اجرای برنامه اعتبار بخشی آزمایشگاههای تشخیصی مالاریا (۶۳ دانشگاه علوم پزشکی) از سال ۱۴۰۰ لغایت ۱۴۰۱

اهم فعالیتهای برنامه حذف مالاریا از سال ۱۴۰۱ لغایت ۹ ماهه سال ۱۴۰۲

- تداوم برگزاری جلسات آموزشی و بررسی عملکرد واحدهای تابعه بر اساس استراتژی حذف و تقویت کمیته های حذف مالاریا در دانشگاهها- سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲
- تدوین مستندات برنامه حذف مالاریا جهت بازدید تیم کارشناسان ارزشیابی WHO با همکاری دانشگاههای علوم پزشکی - سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

چالش‌های برنامه

- افزایش ورود مهاجرین (ذخیره انگلی) به شهرستان های مرزی کشور بخصوص به استان سیستان و بلوچستان
به دلیل ناآرامی های افغانستان و سیل پاکستان
- توجه ناکافی به موارد مشکوک مالاریا در بیمارستان های کشور
- توجه ناکافی سازمان های نظامی به آموزش و بیماریابی در بین نیروی انسانی اعزامی به سیستان و بلوچستان
- بارندگی های سیل آسا در مناطق مشرف به مرزهای استان سیستان و بلوچستان و افزایش ظرفیت پتانسیل انتقال مالاریا

چالش‌های برنامه

- تغییر الگوی تجمعات انسانی و افزایش اقامت ایرانیان در مرزهای جنوب شرق کشور جهت مبادلات سوخت به دلیل نوسانات ارزی و بسته بودن مرز از سوی دولت پاکستان
- افزایش ابتلا در سایر استان‌های کشور به واسطه مسافرت‌های شغلی به استان سیستان و بلوچستان (نظامی، کارگران فصلی و کارگران شاغل در جابجایی سوخت)
- افت نیروی انسانی برنامه حذف مالاریا در دوران پاندمی کرونا و پسا کرونا
- فرسوده بودن ناوگان لجستیک جهت مدیریت برنامه حذف مالاریا
- کافی نبودن بودجه اختصاص یافته به مدیریت برنامه حذف مالاریا